

Liselerde Alan Seçimi Sürecinde Sinema Teknolojilerinin Kullanımı: Rehberlik Hizmetlerinde Alternatif Bir Bireyi Tanıma Tekniği¹

The Use of Cinema Technologies in High School Field Selection Process: An Alternative Individual Recognition Technique in Guidance Services

Mehmet YILMAZ²
Ferdi CANDAN³
Yılmaz DEMİR⁴

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Öz

Eğitimde ebeveynler, öğretmenler ve okul psikolojik danışmanları anahtar bir rol oynamaktadır. Bu ana paydaşlar, öğrencilerin eğitim ortamında yaşadığı sorunlar ve çeşitli konulardaki duygu ve düşünceleri hakkında daha ayrıntılı bilgiye sahip olursa, eğitim öğretim sürecinde daha etkin rol oynayabilmekte ve öğrencilerin geleceği ile ilgili önemli kararlarda daha destekleyici olabilmektedir. Liselerde 10. sınıfta yapılan alan seçimi, öğrencilerin mesleki geleceği için kritik öneme sahiptir. Bu süreçte öğrenciler okul psikolojik danışmanlarının, öğretmenlerinin ve ebeveynlerinin desteğine ihtiyaç duyarlar. Kararını verememiş öğrenciler açısından son derece zor olan bu süreçte okul psikolojik danışmanlarının, öğretmenlerin ve ebeveynlerin tutum ve davranışları bu öğrenciler üzerinde dikkate değer bir ağırlığa sahiptir. Belgesel filmler, insanların yaşantılarını doğal ortamlarında inceleyerek, toplumsal belleği kayıt altına almaktadır. Bu filmlerin çözümlenmesi, kültürel çalışmalar yürüten araştırmacılara yeni bakış açıları kazandırmakta ve gelecek nesillere aktarılan zengin bir araştırma kaynağı olma özelliği taşımaktadır. Bu çalışma, keşif yöntemli belgesel film türü anlayışıyla lise öğrencilerinin alan seçimi hususunda yaşadıkları sorunların psikolojik ve sosyolojik temellerini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda öğrencilerin alan seçiminde yaşadığı sorunlar, öğrenciler alanını seçerken göz önünde bulundurduğu faktörler ve öğrencilerin bu kritik karar ile ilgili duygu ve düşünceleri sinema teknolojisinin imkânlarıyla kayıt altına alınarak belgesel bir film çekilmiş olup; çekilen filmin betimsel çözümlemesi araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Bu yönüyle bu çalışma, öğrencilerin okullarda yaşadığı sorunların anlaşılması için sinema teknolojilerinin kullanıldığı alternatif bir bireyi tanıma tekniğini de içerdiğinde barındırmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sinema, Rehberlik, Sinema Teknolojileri, Mesleki Rehberlik, Alan Seçimi

Abstract

Parents, teachers and school counselors play a key role in education. If these main stakeholders have more detailed information about the problems experienced by students in the educational environment and their feelings and thoughts on various issues, they can play a more active role in the education process and be more supportive in important decisions about the future of students. The field selection made in the 10th grade in high schools is a critical decision for the professional future of the students. In this process, students need the support of their school counselors, teachers and parents. The attitudes and behaviors of school counselors, teachers and parents have a significant weight on these students in this process, which is extremely difficult for students who have not made their decision. Documentary films record the social memory by examining the lives of people in their natural environments. The analysis of these films gives new perspectives to researchers carrying out cultural studies and it is a rich source of research that is passed on to future generations. This study aims to investigate the psychological and sociological foundations of the problems faced by Anatolian high school students in their 10th grade field selection decisions with the discovery method of documentary film genre. In this context, a documentary film was made by record the problems experienced by the students in the selection of the field, the factors that the students consider while choosing the field and the students' feelings and thoughts about this critical decision with the cinema technology's possibilities; the descriptive analysis of the film was made by the researchers. In this respect, this study includes an alternative technique for recognizing students using cinema technologies in order to understand students' problems in schools.

Keywords: Cinema, Guidance, Cinema Technologies, Vocational Guidance, Field Selection

1 Bu makale Ordu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince desteklenen "Öğrenci, Rehber Öğretmen ve Ebeveyn İletişiminde Dijital Film Teknolojisinin Kullanımı: Rehber Öğretmenlere Ortaöğretim Öğrencilerinin Alan Seçimlerinde Ebeveyn Desteği için Alternatif Bir Yöntem" adlı ve A-1802 numaralı proje kapsamında üretilmiştir.

2 Prof. Dr., Ordu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema-TV Bölümü, Ordu, Türkiye.

mehmet.yilmaz.dr@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3310-4749

3 Sorumlu Yazar; Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri ABD Doktora Öğrencisi, Sakarya, Türkiye.

ferdi.candan@ogr.sakarya.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6912-4501

4 Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sinema ve Televizyon ABD Yüksek Lisans Mezunlu, Ordu, Türkiye.

yyilmazdmr@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6517-1287

Geliş Tarihi: 17.01.2020

Kabul Tarihi: 04.09.2020

Extended Abstract

Parents, teachers and school counselors play a key role in education. If these main stakeholders have more detailed information about the problems experienced by students in the educational environment and their feelings and thoughts on various issues, they can play a more active role in the education process and be more supportive in important decisions about the future of students. The field selection made in the 10th grade in high schools is a critical decision for the professional future of the students. In this process, students need the support of their school counselors, teachers and parents. The attitudes and behaviors of school counselors, teachers and parents have a significant weight on these students in this process, which is extremely difficult for students who have not made their decision.

Some needs arising in education and training today can be met by using developing digital technologies. Documentary films record the social memory by examining the lives of people in their natural environments. The analysis of these films gives new perspectives to researchers carrying out cultural studies and it is a rich source of research that is passed on to future generations. This study aims to investigate the psychological and sociological foundations of the problems faced by high school students in their 10th grade field selection decisions with the discovery method of documentary film genre. In this context, a documentary film was made by record the problems experienced by the students in the selection of the field, the factors that the students consider while choosing the field and the students' feelings and thoughts about this critical decision with the cinema technology's possibilities; the descriptive analysis of the film was made by the researchers. In this respect, this study includes an alternative technique for recognizing students using cinema technologies in order to understand students' problems in schools.

Recognizing the individual means knowing what features a person possesses in general. The general purpose of recognizing the individual through guidance in education is to reveal the differences between individuals and to help each individual to develop continuously and as a whole in terms of the characteristics that make up these differences. School counselors working in guidance services in schools use a number of individual recognition tools for recognizing the students. In this research, cinema technologies were used as a tool to learn students' feelings and thoughts on any subject. In this respect, cinema technologies can be used as a functional individual recognition technique in education and training. In particular, the video camera is a practical technology for recording, storing and transmitting audio and visual. These records can be easily forwarded to other stakeholders of education and training (teachers, parents, school administration). In the content of this research, cinema technologies are presented as an authentic, technological and practical individual recognition technique. Additionally, it can be said that the effective use of cinema technologies in guidance services, which is one of the most important elements of education and training, is an innovative method. It is assumed that this method has an agenda-setting role in the schools.

Giriş

Birey, yaşadığı sürece çeşitli tercihlerde bulunur. Eşini, arkadaşlarını, mesleğini, giyeceğini, yiyeceğini, evini, vb. seçer. Bireyin yaptığı bu seçimler arasında meslek seçimi belki de en önemlilerden birisidir. Çünkü meslek seçimi insanın geleceğini de belirlemektedir. Meslek seçiminin bir kişinin aile hayatını, hayata bakışını, günlük yaşam şeklini ve alışkanlıklarını belli bir forma sokan yönü bulunmaktadır. Bu olgu insan yaşamını çok yönlü bir şekilde etkilemektedir. Çünkü teknoloji ve sanayi alanındaki gelişmeler ve değişimler toplumlarda yeni iş alanlarının ve mesleklerin ortaya çıkmasına, bunlar ise iş ve meslek hayatında alternatiflerin çoğalmasına ve karmaşıklaşmasına yol açmaktadır (Kuzgun, 2000: 36-45).

Türkiye’de herhangi bir meslek programı uygulamayan (Mesleki ve Teknik Eğitim kapsamı dışındaki liseler) liselerde eğitimine devam eden gençler, lise 10. sınıfta alan seçimi yapmaktadır. Mevzuatta seçmeli ders seçimi olarak görülen bu uygulama ile öğrenciler, esasında gelecekte yapmayı planladığı mesleğe kaynaklık eden alanlar (Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Yabancı Dil, Türkçe-Matematik) konusunda karar vermektedir. Bu yüzden bu karar süreci gençler için kritik bir öneme sahiptir. Bu karar, gencin sadece gelecekte hangi mesleği yapacağı ile ilgili olmayıp gelecekte hangi hayat standartları sahip olacağıyla da ilgilidir. Lise çağına gelmiş gençlerin böylesine önemli bir karar vermek zorunda olmaları, mesleki gelişim görevlerini yerine getirmedilerse, doğru ve akılcı kararlar vermelerini zorlaştırmaktadır. Meslek seçimi, meslek gelişiminde yer alan mesleki gelişim görevlerini başarı ile tamamlama ve mesleki uygunluk düzeyi ile bağlantılıdır (Vurucu, 2010: 3).

Türkiye’de liseyi bitirmiş ya da lise son sınıfta okuyan öğrenciler, Yüksek Öğretim Kurumları (YKS) sınavına girip, bu sınavın testlerinden başarılı olursa yükseköğretime devam edebilmektedir. Türkiye’de bu sınavlar, mezun sayısının çok fazla olması, buna karşın yükseköğretim kurumlarında yeterli kontenjan olmamasından dolayı 1974 yılından beri düzenli olarak (ÖSYM) tarafından yapılmaktadır (Kelecioğlu, 2003: 70; Dökmen, 1992: 18). Bu sınavlar, kimi zaman tek aşamalı kimi zaman da iki aşamalı olarak yapılmıştır. Şu anda kullanılan güncel sistem ise Temel Yeterlilik Testi (TYT), Alan Yeterlilik Testi (AYT), Yabancı Dil Testi (YDT) testlerinden oluşmaktadır. Bu testlerden Temel Yeterlilik Testi ’ne bütün adaylar girmek zorundadır. Bu testten yeterli puanı alan adaylar, AYT ve YDT testlerine girmeye hak kazanmaktadır. TYT testinde adaylar, Matematik, Türkçe, Fen Bilimleri ve Sosyal bilimler sorularına cevap vermektedir. Bu testin soruları, lise 9. sınıf ve 10. sınıf müfredatından çıkmaktadır. TYT testinden başarılı olan adaylar, AYT testine girebilmektedir. Bu testin müfredatı ise ağırlıklı olarak lise 11. ve lise 12. sınıf derslerinden oluşmaktadır. AYT testinde adaylara tek bir kitapçık verilmektedir. Bu kitapçık içerisinde tüm puan türlerine ait testler bulunmaktadır. Adaylar hangi puan türünün hesaplanmasını istiyorsa o testleri çözmek zorundadır. Adaylar, sayısal puanının hesaplanmasını istiyorsa Matematik + Fen Bilimleri sorularını, sözel puanının hesaplanmasını istiyorsa Türk Dili ve Edebiyatı - Sosyal Bilimler 1 + Sosyal Bilimler 2 sorularını, eşit ağırlık puanının hesaplanmasını istiyorsa Matematik + Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler 1 sorularını cevaplamak zorundadır. Yine adaylar, dil puanının hesaplanmasını istiyorsa Yabancı Dil Testine de (YDT) girmek zorundadır. Mevcut uygulamadaki sınav sisteminde adaylar, belli bir puan türüne yönlendirmektedir. Bu nedenle öğrencilerin 10. sınıfta seçmeli ders seçimi kapsamında yaptıkları alan seçimi YKS sınavlarındaki başarılarını etkileyen en kritik karar olarak önem arz etmektedir. 10. sınıfta seçmeli ders seçimi kapsamında yaptıkları alan seçiminde öğrenciler, sözel, sayısal, eşit ağırlık ve yabancı dil ağırlıklı derslerinden oluşan alanlardan sadece birini tercih edebilmektedir. Bu karar sürecinde bazı öğrenciler, kendi ilgi ve yeteneklerinin farkında olmadan, arkadaş gruplarının veya ailesinin vb. etkenlerin etkisiyle yanlış kararlar verebilmektedir. Alan seçimini yanlış yapan öğrenciler, seçtikleri alanda başarısız olmakta ve sonraki süreçte yükseköğretime geçiş sınavlarında hedefledikleri başarıyı elde edememektedir.

Öğrenciler, yaptıkları alan seçimi ile bir mesleğe yönelme sürecinin kritik bir dönemini geçmektedir. Öğrenciler, alan seçimiyle beraber ileride seçecekleri meslek gruplarını da sınırlandırmaktadır. Örneğin üniversitede tıp veya mühendislik okumak isteyen bir öğrenci sayısal, hukuk okumak isteyen bir öğrenci eşit ağırlık, sinema ve televizyon okumak isteyen bir öğrenci sözel alanı tercih etmektedir. Öğrenciler bu tercihini yaparken, kendi ilgi, yetenek ve mesleki değerlerinin farkındaysa daha rasyonel ve gerçekçi kararlar verebilmektedir. Ayrıca öğrenciye seçebileceği alanlar ve bu alanların üniversitede hangi bölümleri kapsadığı konusunda rehberlik hizmeti de verilmesi

gerekmektedir (Terman, 2002: 40-56). Bu seçim öğrencilerin ergenlik dönemine denk gelmektedir. Gelecekte yapmak istediği muhtemel meslekleri belirleyen ergen, bu doğrultuda okuyacağı alana da karar vermektedir. Bu alanı okurken göstermiş olduğu başarı doğrultusunda seçeceği meslek, ya daha fazla netleşmekte ya da başarısızlık durumunda, onun için yeni bir sorun durumu ortaya çıkabilmektedir. Öğrenciler, böyle bir sorun durumunda, hangi yükseköğretim programına gideceği konusunda belirsizlik yaşayabilmektedir. Bu durumdaki öğrenciler, ya istemediği bir yükseköğretim programını tercih etmekte ya da mezuna kalarak üniversite sınavına tekrar hazırlanabilmektedir. Hatta bazı öğrenciler farklı bir alandan tekrar üniversite sınavına hazırlanarak daha önce belirlemiş olduğu muhtemel meslekleri de değiştirebilmektedir.

Okul danışmanları ile birlikte aile, arkadaşlar, öğretmenler ve basınla ilgili çeşitli kaynaklar, öğrencilerin mesleki seçim kararlarında etkili olmaktadır (Özyürek ve Atıcı, 2016: 33). Liselerde görev yapan okul psikolojik danışmanları, mesleki rehberlik hizmetleri kapsamında öğrencilere kariyer planlaması yapmakta ve onların bu karar verme süreçlerine bilgi toplama, seçenekleri araştırma ve gözden geçirme açısından destek olmaktadır. Öğrenciler, ailelerinden, arkadaşlarından, öğretmenlerinden, yazılı ve görsel kaynaklardan (Gazete, televizyon, internet vb.) da bu karar verme sürecinde yararlanmaktadır (Noeth vd., 1984: 242; Randahl vd, 1993: 435). Bazen rehberlik servisleri kariyer planlama çalışmalarını etkili ve yeterli bir düzeyde sunmayabilir veya öğrenciler ve aileler bu çalışmalara gerekli önemi vermeyebilir. Öğrenciler, böyle bir ortamda, sadece arkadaşlarının, ailesinin, öğretmenlerinin telkinleriyle veya diğer popüler kaynakların etkisiyle yanlış kararlar verebilmektedir.

Lise 10. sınıf öğrencileri, 1. dönemin sonunda seçmeli ders seçimi kapsamında esasında 11. ve 12. sınıfta okuyacakları alanları seçmektedir. Bu dönemde yapılan ders seçimi, üniversite sınavı ile doğrudan ilişkili olduğu için bu seçim sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Öğrenciler, alan seçimini yapmadan önce kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda gelecekte yapmayı planladığı mesleği ya da meslekleri belirlemesi gerekmektedir. Seçmeli ders seçimi, liselerinde okuyan öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda farklı alanlara yönelmesine imkân veren önemli bir uygulamadır. Seçmeli dersler, öğrencilerin farklı ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri dikkate alınarak hazırlanmakta ve bu bağlamda onların bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerini olumlu yönde desteklemektedir. Öğrencilerin sosyal yaşamlarında başarılı bireyler olabilmeleri almış oldukları eğitim niteliğiyle ve onlara kazandırmış olduğu becerilerle yakından ilişkilidir (Kaya, 2013: 41). Seçmeli ders uygulamasının avantajlarına ilişkin literatürde birçok görüş ve çalışma bulunmaktadır. Seçmeli ders uygulamaları bireysel farklılıkların kabulünü esas almaktadır. Bu sayede öğrencilerin, farklı becerileri açığa çıkar, değişik alanlarda bilgilenmeleri sağlanır ve yeteneklerinin gelişmelerine imkân verilir (Memduhoğlu ve Mazlum, 2013: 51).

Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'ne göre "Seçmeli dersler, öğrencilerin hedefledikleri ve yöneldikleri alanda gelişmelerine veya ilgi ve istekleri doğrultusunda çeşitli programlarda ilerlemelerine, kişisel yeteneklerini geliştirmelerine imkân sağlayan derslerdir." Yine aynı yönetmelikte "Ortak dersler, her öğrencinin ortaöğretim kurumunu bitirinceye kadar aldığı, asgarî ortak bir genel kültür veren, toplum sorunlarına duyarlı, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmayı amaçlayan ve yükseköğretim programlarına hazırlayan derslerdir." diye tanımlanmıştır. Bu yönetmeliğe göre liselerde okuyan öğrencilerin hepsi, ortak dersleri almak zorundadır. Bu dersler, temel düzeyde ortak bir öğretim sağlayan derslerdir. Seçmeli dersler ise öğrencilerin belli bir programda ilerlemesine imkân veren ve belirli bir sisteme göre öğrencilerin tercihleri dikkate alınarak sunulan derslerdir. Bu derslerin esas işlevi, öğrencileri belirli bir alanda (Sayısal, sözel, eşit ağırlık ve yabancı dil) ilerletmek ve bu alana yönelik öğrencilerin kişisel yeteneklerini geliştirmektir.

Eğitim Araştırmalarında İşlevsel Bir Veri Toplama Aracı Olarak Video Kameranın Kullanımı

Teknolojik gelişimin bir sonucu olarak ortaya çıkan video, ses ve görüntüyü birleştirerek depolama ve iletme gibi özelliklerinden dolayı 20. yy ortalarından beri eğitim ortamlarında kullanılmaktadır. Bu teknoloji, eğitimde ilk defa 1960 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılmaya başlanmıştır. Stanford Üniversitesi'nde öğretmen eğitiminin kalitesini arttırmak, bu konuda ortaya çıkan problemlere hızlı çözümler bulmak için etkili bir metodoloji arayışı sonucunda; davranışların analiz

edilmesi, geri bildirim ve bireye yönelik olma gibi özellikler taşıyan video veya teyp kaydına dayalı mikro öğretim yöntemi adı verilen yöntem geliştirilmiştir (Küçükahmet, 2002: 100). Günümüzde eğitim fakültelerinde mikro öğretim kapsamında öğretmen adaylarının öğretmenlik deneyimleri video kamera ile görsel ve işitsel olarak kayda alınmaktadır. Sonrasında öğretmen adayları bu kayıtları izlemektedir. Bu sayede öğretmen adayları, kendi eksikliklerini ve hatalarını gözlemlemekte, öğretmenlik performansına ilişkin ciddi geri bildirimler almaktadır. Külahçı'ya göre (1994: 12) bu gün ABD'de öğretmen yetiştiren programların yarısından fazlasında mikro öğretim kullanılmaktadır. Mikro öğretim, Avustralya, İsveç, İsrail, İngiltere gibi ülkelerde de uygulanmaktadır.

Dijital yeterlilikler XXI yüzyılda temel becerilerden biri haline gelmiştir. Verilere dijital olarak erişme ve bilgileri yönetme ve elektronik hizmetleri kullanma becerisi nedeniyle yaşam kalitesi iyileşmiştir. İletişim, alışveriş, bilet rezervasyonu ve bir dizi diğer tekrarlayan faaliyetlerle bağlantılı birçok aktivitede bir iyileşme olmuştur (Tomczyk, 2018: 1004). Günümüzde, eğitim ve öğretim üzerine yapılan araştırmalarda bu dijital olanaklardan faydalanılmaya başlanılmıştır. Bu teknolojiler, çağdaş nitel araştırmalarda giderek daha popüler hale gelen veri kaynakları olarak kullanılmaktadır. Özellikle eğitim araştırmalarında, dijital video kullanımı sınıflardaki öğrenme ve öğretme etkinliklerinin güvenli ve geçerli bir kaynağı olarak araştırmacılara yeni bir olasılık sunmaktadır (Lee vd, 2017: 154; Blikstad-Balas, 2017: 511).

İngiltere Eğitim ve Beceri Dairesi 2005'de, sınıflardaki öğretim uygulamalarının gözlemlenmesi, geri bildirim ve değerlendirilmesi için dijital video kullanımının işlevsel olup olmadığına ilişkin bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmada gerçek zamanlı olarak 25 sınıf, hem sınıf içi gözlemciler hem de dijital kamera aracılığıyla çevrimiçi gözlemciler tarafından senkronize bir şekilde gözlemlenmiştir. Bu araştırmada, dijital gözlemin öğretim performansının değerlendirilmesi ve geri bildirim için yüz yüze gözleme alternatif bir yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Dyke vd, 2008: 37). Yine Çin'de yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin mesleki gelişimi için daha güvenilir gözlemsel bilgi elde etmek, reaktiviteyi (gözlemci etkisini) azaltmak için sınıf içi öğretim uygulamaları canlı video yöntemiyle gözlemlenmiştir. Bu araştırmada, canlı video aracılığıyla yapılan gözlemin reaktiviteyi azaltmada etkili olduğu, öznel yargıyı önlemeye ve geri bildirim kaynaklarını artırmaya yardımcı olduğu ve böylece geleneksel sınıf gözleminin sınırlarını telafi etmek için bir çözüm sağladığı sonucuna ulaşılmıştır (Liang, 2015: 235).

Okullarda öğretmenlerin kendi performanslarını gözleme, değerlendirme ve geri bildirim açısından video kamera kullanımı yatırımcıların da ilgisini çekmiştir. Microsoft şirketinin kurucularından yazar, yazılımcı, girişimci, yatırımcı ve iş adamı Bill Gates, 2013 yılında TED'de " Öğretmenlerin Gerçek Geribildirimlere İhtiyacı Var." konu başlığında yaptığı bir konuşmada, öğretmenlerin sistematik bir şekilde geri bildirim alamadıklarını, öğretmenlerin %98'inden fazlasının tek kelimelik geri bildirim aldığını, bunun öğretmenler için yetersiz olduğunu, tüm öğretmenlerin gelişimi için istedikleri ve hak ettikleri gereçleri kullanmaları gerektiğini söylemiştir. Bu konuşmasında öğretmenlerin gelişme göstermeleri gereken yerleri kendi kendilerine teşhis etmeleri için sınıfı gözlemleyen sınıf kamerası sistemini kullanmaları gerektiğini, bu sistemin onlara gerçek geri bildirimler sağladığını ifade etmiştir (Gates, 2013).

Video kamera ile kayıt altına alma, araştırmalarda veri toplama aracı olarak çeşitli insan davranışlarını gözlemlemek için de kullanılmıştır. Gelişmiş ülkelerde insanların el hijyen davranışını yakalamak için video gözetimi kullanmıştır. Video kameralar 1990'lı yılların başında Amerika Birleşik Devletleri, Japonya ve Çin'de hastanelerde el hijyeni davranışını yakalamak için kullanılmıştır (Pickering vd., 2014: 1). Okullarda öğrencilerin davranışlarını gözlemlemek için de video kameralar kullanılmaktadır. Amerika'da yapılan bir araştırmada öğrencilerin zorbalık davranışları video kameralar ile kayda alınarak gözlemlenmiştir (Atlas ve Pepler, 2014: 86). Yine üniversite öğrencilerinin kendi başlarını ders çalışma davranışları gözlemlemek için yapılan bir araştırmada, uzaktan gözetim kameraları, başa takılan bir bakış açısı video kamerası ve mobil bir gözetleyici kullanılmıştır (Calderwood vd., 2014: 19). Video kameralar, eğitim ortamlarındaki olguları nesnel bir şekilde gözlemlemesi açısından hem pratik hem de işlevsel araçlardır. Ses ve görüntüyü birleştirerek depolama ve iletme özeliği, araştırmacıların işlerini kolaylaştırmakta, araştırmaları da gözle görünebilir somut bir düzleme çekmektedir. Bu yüzden video kameraların, öğrencilerin belli bir konudaki duygu ve düşüncelerini öğrenmek ve kayıt altına almak için de işlevsel bir araç olduğu söylenebilir.

Yöntem

Bu çalışmada durum (örnek olay) çalışması yöntem olarak kullanılmıştır. Durum çalışması güncel bir olguyu kendi gerçek yaşamı çerçevesi (içeriği) içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatları ile belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt ya da veri kaynağını mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 83). Anadolu Lisesi öğrencilerinin 10. sınıfta verdikleri alan seçimi kararlarında yaşadıkları sorunların psikolojik ve sosyolojik temellerinin araştırılması ile ilgili araştırmacılar, belgesel film çalışması öncesinde üç (3) ay boyunca çalışmanın yapılacağı alanda etnografik gözlem tekniğini kullanarak veri toplanmıştır. Araştırmacıardan biri araştırmanın yapıldığı okulun rehberlik servisinde çalışan bir okul psikolojik danışmanıdır. Bu araştırmacı, öğrenciler, öğretmenler ve velilerle sürekli ilişki içerisinde kalarak ve bu sürecin bizzat içinde bulunarak çalışma boyunca sürekli bir gözlem faaliyetinde bulunmuştur. Diğer araştırmacılar da belgesel film çekimi sürecinde ve veli toplantısı sürecinde gözlem faaliyetinde bulunmuştur. Araştırma kapsamında keşif yöntemli belgesel film türü kullanarak bir belgesel film çekilmiştir. Bu belgeselde öğrencilerle yapılan röportajda alanını daha seçmemiş olan öğrencilere alan seçimi konusundaki duygu ve düşünceleri ve alanını seçmiş olan öğrencilere ise alan seçimi konusunda doğru kararı verip vermedikleri sorulmuştur. Yine belgesel film çalışması sonrasında ortaya konan görsel metnin betimsel çözümlemesi yapılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın veri toplama araçları etnografik gözlem, keşif yöntemli belgesel film tekniği ve betimsel çözümlemedir. Araştırma kapsamında çekilen belgesel, öğrencilerin konu ile ilgili duygu ve düşüncelerini diğer paydaşlara aktaran görsel bir metin işlevi görmektedir. Velilerle alan seçimi konusunda yapılan toplantıda da kullanılmıştır. Veliler, öğrencilerin alan seçimi konusu hakkındaki duygu ve düşüncelerini bu görsel metin üzerinden öğrenmişlerdir. Bu yönüyle araştırma kapsamında çekilen belgeselin alternatif bir bireyi tanıma tekniği olarak rehberlik hizmetlerinde kullanılabilmesi görülmüştür.

Alan/ Ders Seçimi Konusunda Öğrencilerin Duygu ve Düşünceleri: Belgesel Film Çalışmasının Betimsel Çözümlemesi⁵

Anadolu Liseleri'nde 10. sınıfın ikinci döneminin ilk haftası alan-ders seçimi yapılmaktadır. Ders seçimi yapılırken herhangi bir ortalama şartı bulunmamaktadır. 10. sınıfta okuyan öğrencilerin alan-ders seçimi konusundaki duygu ve düşüncelerini öğrenmek amacıyla toplam 19 öğrenciyle röportaj yapılmıştır. Öğrencilere " Alan seçimi konusunda duygu ve düşünceleriniz nelerdir? " sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin cevapları video kamera ile kayıt altına alınmıştır.

ALAN SEÇİMİ KONUSUNDA DUYGU VE DÜŞÜNCELERİNİZ NELERDİR?		
(Alan/Ders Seçimi Yapacak Öğrenciler)		
	Görüşmenin İçeriği	Görüşmenin Ana Fikri
Öğrenci 1	Yapmak istediğim mesleğe göre alan seçmeyi düşünüyorum. Alan seçiminde ailenin etkisi oluyor. Hocalar sadece notlara göre değerlendirme yapıyor, öğrencinin ne istediğini bilmiyor. Ailenin isteği genellikle sayısal oluyor çünkü sayısal öğrencileri daha çalışkan görünüyor. Eşit ağırlık derslerini sevmiyorum, sayısal derslerde de zorlanıyorum.	Alan seçimi konusunda kararsız. Ailesi, alan seçimi konusunda öğrenciyi olumsuz etkiliyor.
Öğrenci 2	Yapmak istediğim mesleğe göre alan seçmeyi düşünüyorum. Yapabildiğim derslere göre alan seçimi yapmak istiyorum. Ailem pek karışmıyor. Sayısal alanı tercih edeceğim.	Alan seçimi konusunda karar vermiş.
Öğrenci 3	Sayısal seçmeyi düşünüyorum. Sececeğim mesleği kapsayan alana gitmek istiyorum. Ailem her zaman arkamda. Çevremdeki aileler genellikle sayısal seçilmesi taraftarı. Bölümdeki mesleklerin hayatları üzerinde avantaj sağlayacakları kanısı ailelerde yaygın ama önemli olan yapabileceğin bölüme gitmek. Öğretmenler de bu görüşte.	Alan seçimi konusunda kararını vermiş. Bütün olasılıkları gözden geçirmiş.

5 Belgesel filmin betimsel çözümlemesi esasında alternatif bir bireyi tekniği olarak bu tekniğin nasıl değerlendirilebileceğini göstermeye çalışmaktadır.

Öğrenci 4	Alan seçimini ileride seçeceğim mesleğe göre belirleyeceğim. Öğretmenler sayısal dersler konusunda korkutuyorlar. Hukuk istediğim için ve sayısal derslerden korktuğum için eşit ağırlık istiyorum.	Kararını derslerin zorluk derecesine göre belirlemiş. Çevre etkisinde kalarak karar vermiş.
Öğrenci 5	Kararsızım. Sözel derslerim iyi ve daha kolay yapıyorum ama istediğim mesleğe sayısaldan gidiliyor.	Alan seçimi konusunda karar verememiş; istediği meslekle yapabildiği dersler arasında kararsız kalmış.
Öğrenci 6	Sayısal dersleri seviyorum. Sayısal alanda bir meslek istediğimden dolayı bu alanı seçeceğim.	Alan seçimi konusunda kararını vermiş.
Öğrenci 7	Psikolog olmak istiyorum. Kişisel özelliklerim bu mesleğe uygun. Ailem bu konuda beni destekliyor.	Alan seçimi konusunda kararını vermiş.
Öğrenci 8	Belirlediğim bir meslek olmamasından dolayı kararsızım. Ailem ve öğretmenlerimin fikirlerini alacağım ve kullanacağım.	Alan seçimi konusunda karar verme süreci devam ediyor.
Öğrenci 9	Eşit-ağırlık seçmeyi düşünüyorum. Hukuk bölümünü düşünüyorum. Hâkim olmak istiyorum. Matematik konusunda iyi değilim o yüzden sayısalı yapamam.	İlerde seçeceği mesleğe göre kararını belirlemiş.
Öğrenci 10	Psikoloji alanındaki meslekleri düşünüyorum. Bundan dolayı eşit-ağırlık bölümü istiyorum. Ailem alan seçimiyle ilgili beni destekliyor.	Alan seçimini belirlediği meslek doğrultusunda yapmış
Öğrenci 11	Mimarlık okumak istiyorum. Bu yüzden sayısal bölümü seçeceğim. Çevremde sayısal bölüm seçimi konusunda aile baskısı yaşayan arkadaşlarım var. Sayısal bölüme giden öğrencilerin çok iyi yerlere geldiğine inanıyorlar. Benim ailemde böyle bir durum yok. Kararlarımıza saygı duyuyorlar. Çevremde arkadaş etkisiyle bölüm seçen arkadaşlarım var.	Alan seçiminde belirlediği mesleğe göre kararını vermiş.
Öğrenci 12	Ailem dil bölümüne gitme konusunda bana destek veriyor. Öğretmenlerimin dil konusunda iyi olduklarını düşünüyorum. Dil bölümünü seçmemde bunun etkisi oldu. Ezberimin iyi olmasının bu bölümü seçmemde etkisi büyük.	Alan seçiminde kendi yetenekleri ve öğretmenlerinin donanımlı olması sebebiyle seçimini yapmış.
Öğrenci 13	Derslerdeki başarımla kendi isteklerim arasında denge kurmaya çalıştım. Sayısal alanda başarılıyım. Öğretmenlerim de bunu ifade etti. Sayısal alanı tercih edeceğim.	Akademik başarısı doğrultusunda alanını seçmeye karar vermiş.
Öğrenci 14	Her zaman dil alanını seçmeyi düşündüm. Ülkemizde yabancı dil bilen insan ihtiyacı çok fazla. Bu nedenle dil alanını tercih edeceğim.	Mesleklere olan ihtiyaç doğrultusunda alan seçimine karar vermiş.
Öğrenci 15	Matematik ve fizik derslerinden çok zevk alıyorum. Fizyoterapist olmak istediğimden dolayı sayısal alanı tercih edeceğim.	İlgi ve istekleri doğrultusunda alan seçimine karar vermiş.
Öğrenci 16	Kendi yapabildiklerimize göre alan seçmeliyiz. Ailemizin etkisinde kalmamalıyız. Rehberlik servisinden bu konuda destek alıyoruz. Kendi istek ve yeteneklerimize göre alan seçmeliyiz. Ailem sayısal alan seçmemi istiyor ancak ben eşit-ağırlık alanını seçmek istiyorum.	Alan seçiminde ailesinin olumsuz etkisi var. Buna rağmen kendi istek ve ilgisi doğrultusunda alan seçimine karar vermiş
Öğrenci 17	Alan seçiminde notlarımıza ve dersi sevip sevmediğimize bakmalıyız. Alan seçimi konusunda ailenin de baskısı oluyor. Ben sayısal alanı tercih edeceğim.	İlgi ve yetenekleri doğrultusunda alan seçimine karar vermiş.
Öğrenci 18	Alan seçiminde ilgi ve isteklerimize göre karar vermeliyiz. Ailemiz bizlere bu konuda baskı uygulamamalı.	Alan seçimi konusunda karar verme süreci devam ediyor.
Öğrenci 19	Alan seçiminde arkadaşların etkisinde kalınmamalı, ilgi ve isteklerimiz doğrultusunda alan seçmeliyiz.	Alan seçimi konusunda karar verme süreci devam ediyor.

Görsel 1: Öğrencilerin Alan Seçimi Konusunda Duygu ve Düşünceleri.

14 öğrencinin alan-ders seçimi konusunda kararını vermiş olduğu tespit edilmiştir. Alan ders seçimine karar vermiş 1 öğrenci, anne ve babası farklı bir alanda okumasına istemesine rağmen kendi isteği doğrultusunda karar vereceğini ifade etmiştir. 2 öğrenci alan-ders seçimi ile ilgili kararsızlık yaşadığını belirtmiştir. Karar veremeyen öğrencilerden 1 tanesi karar verme sürecinde ailenin olumsuz etkisinden dolayı karar vermekte zorlanmaktadır. Yine karar veremeyen öğrencilerden 1 tanesi seçmek istediği mesleğin olduğu alanda, akademik olarak başarısız olduğundan dolayı kararsızlık yaşamaktadır. Karar verme sürecinde olan 3 öğrenci, alan-ders seçimi ile ilgili sürecin bitmesini beklemekte, rehberlik servisinden profesyonel yardım almayı planlamaktadır.

ALAN SEÇİMİ KONUSUNDA DOĞRU KARARI VERDİĞİNİZİ DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ? (Alan Seçimi Yapmış Öğrenciler)		
	Görüşmenin İçeriği	Görüşmenin Ana Fikri
Öğrenci 1	Doğru karar verdiğimi düşünmüyorum. Dil bölümünü seçtiğime pişmanım. İngilizce çok hoşuma gidiyordu. Daha kolay olduğu düşünerek dil alanını seçmeyin. Dil bölümünü seçeceklerde mutlaka altyapı olmalı. Ağır gramer konularından dolayı dil alanından soğudum. Tekrar tercih yapma fırsatım olsaydı sözel ya da eşit ağırlık bölümünü seçerdim.	Öğrenci, yanlış alan tercihi yapmış.
Öğrenci 2	Sözel tarafım daha iyi, matematik dersini çalışırsam yapabiliyorum. İstedğim bölüm eşit-ağırlıkta olduğu için eşit ağırlığı seçtim. Sivil hava ulaştırma işletmeciliği bölümünü okumak istiyorum. Kararımdan memnunum.	Öğrenci, doğru alan tercihi yapmış.
Öğrenci 3	Matematik ve fizik yapamıyorum diye dil bölümünü seçmeyin. Öyle yaparsanız başarılı olamazsınız. Dil de kolay bir bölüm değil. Sadece İngilizce var diyerek bölüm seçilmez. İngilizceyi seviyordum, ilgi de duyuyordum. İngilizce alanını seçtiğimden dolayı pişman değilim.	Öğrenci, doğru alan tercihi yapmış.
Öğrenci 4	Alan seçimi konusunda yanlış yaptığımı düşünüyorum. Sayısal alanı tercih etseydim daha başarılı olabilirdim.	Öğrenci, yanlış alan tercihi yapmış.
Öğrenci 5	Dil alanını seçtiğimden memnunum. Doğru alanı seçtiğimi düşünüyorum. İngilizceyi istiyorsan pişman olmuyorsun.	Öğrenci, doğru alan tercihi yapmış.
Öğrenci 6	Sayısal alandayım. Babamın isteği doğrultusunda bu alanı seçtim. Alanımı değiştirmek istedim. Fakat mevzuattan kaynaklanan sorunlardan dolayı alanımı değiştiremedim.	Öğrenci, yanlış alan tercihi yapmış.
Öğrenci 7	Alan seçimi ile ilgili doğru karar verdiğimi düşünüyorum. Eşit ağırlık bölümü ile aram olmadı, zaten sayısal bölüm istiyordum. Ailem her konuda destekledi.	Öğrenci, doğru alan tercihi yapmış.
Öğrenci 8	Kesinlikle doğru karar verdiğimi düşünüyorum. Küçüklüğümde beri sağlıkla ilgili bir alan istediğim için sayısal bölümü seçtim. Başka hiçbir bölümde kendimi düşünemiyorum.	Öğrenci, doğru alan tercihi yapmış.

Görsel 2: Alan Seçimi Kararlarında Doğru Kararı Verip Vermediklerine İlişkin Öğrencilerin Duygu ve Düşünceleri.

Alan seçimi, liselerde meslek seçiminin ilk aşaması olarak kabul edilmektedir. Öğrenciler 10. sınıfın sonuna kadar seneye okuyacakları seçmeli dersleri belirleyerek alanlarına da karar vermektedir. Bu aşamada verilen kararın sağlıklı olup olmadığını incelemek amacıyla alanını seçmiş 8 öğrenciyle röportaj yapılmış, öğrencilere "Alan seçimi konusunda doğru kararı verdiğinizizi düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Öğrencilerden beş tanesi doğru kararı verdiğini söylemiştir. Öğrencilerden 1 tanesi anne ve babasının etkisi altında yanlış karar verdiğini ifade etmiştir. Öğrencilerden 2 tanesi ise ilgi, yetenek ve istekleri doğrultusunda karar alamadıkları için yanlış karar verdiklerini ifade etmiştir. Doğru karar veren öğrenciler kendi ilgi ve yeteneklerini daha önceden fark ettiklerini,

bu konuda ailelerinden ve öğretmenlerinden destek gördüklerini söylemişlerdir. Doğru karar veren öğrenciler, ilgi ve yeteneklerini, başarılı oldukları dersleri ve ileride yapmak istedikleri meslekleri göz önünde bulundurarak karar vermişlerdir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Günümüzde eğitim ve öğretimde ortaya çıkan kimi ihtiyaçlar gelişen dijital teknolojiler kullanılarak da karşılanabilmektedir. Özellikle 2020 Covid 19 salgını sürecinde okullar kapatılmış ve birçok ülke dijital teknolojileri etkin bir şekilde kullanmak zorunda kalmıştır. Ülkelerin birçoğu uzaktan eğitim yöntemiyle eğitim ve öğretime devam etmiştir. Bu teknolojilerin işlevlerinin farkına varılması açısından eğitim hizmetleri sahasında önemli bir gelişme yaşanmıştır. Okulların paydaşlarının iletişimde de bu teknolojilerin işlevsel olarak kullanılabileceği bu araştırmanın ana fikrini oluşturmaktadır. Yine Koçer'e göre (2015: 209) belgesel kameranın gerçeklikle şeffaf ve doğrudan bir ilişki kurması varsayımı doğrultusunda belgesel sinemanın, diğer medya türlerine göre toplumsal dönüşümde ve eğitim iletişimde daha işlevsel bir araç olarak kullanılabileceği söylenebilir.

Araştırma öncesinde araştırmanın yapıldığı okulda çalışan okul psikolojik danışmanı, öğrencilerin alan seçimi konusundaki duygu ve düşüncelerini velilere aktarmak için alan seçimi konusunda velilere yönelik bir toplantı yapmayı planlamıştır. Okul rehberlik servisi, Öğrencilerin bu konudaki duygu ve düşüncelerini velilere aktarmak için belgesel bir film çekme kararı vermiştir. Bu konuda Ordu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema ve Televizyon bölümünden teknik yardım talebinde bulunulmuştur. Esasında bir ihtiyacı gidermek için başlayan bu işbirliği bir araştırma projesine dönüştürülmüştür. Çekilen belgesel filmin öğrencilerin duygu ve düşüncelerini velilere aktaran işlevsel bir bireyi tanıma tekniği olarak kullanılabileceği görülmüştür. Velilerle yapılan toplantıda velilere çekilen belgesel film izlettirilmiş, toplantı sürecinde velilerin olumlu geri dönüşler verdiği gözlemlenmiştir. Çekilen belgesel filmin bir ihtiyacı giderdiği ve öğrencilerin duygu ve düşüncelerini velilere aktaran alternatif bir araç olduğu görülmüştür.

Belgesel filmin betimsel olarak çözümlenmesinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun (14 öğrenci) alan-ders seçimi konusunda kararını vermiş olduğu tespit edilmiştir. Kararını veren öğrenciler; ilgi ve yetenekleri, istekleri, gelecekte yapmak istedikleri meslekler, mesleklerin istihdam durumu, akademik olarak başarılı olduğu dersler, kendi kişilik özellikleri, derslerin zorluk durumları doğrultusunda kararlarını vermiştir. Bu çekimler yapılırken öğrencilerin velileri ile okul idaresi ve rehberlik servisi alan-ders seçimi ile ilgili toplantı yapmayı planlamaktaydı. Yine rehberlik servisi öğrencilere ilgi ve yetenek envanteri uygulama aşamasındaydı. Bu konuyla ilgili okul şube öğretmenler kurulu toplantısını henüz yapılmamıştı. Bu süreçlerin tamamlanması öğrencilerin alan-ders seçimi konusundaki tercihlerini değiştirmelerine sebep olabilir. 2 öğrenci ise alan-ders seçimi konusunda kararsız olduğunu söylemişlerdir. 3 öğrenci ise karar vermek için sürecin bitmesini beklediklerini söylemişlerdir.

Belgesel filmde 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin alan-ders seçiminde doğru kararı verip veremediği de araştırılmıştır. Toplam 8 öğrenciden 3'ünün kararından memnun olmadığı, 5 öğrencinin ise kararından memnun olduğu tespit edilmiştir. Bir öğrenci ailesinin etkisi altında kalarak yanlış karar verdiğini, 2 öğrenci ise okuduğu alanın kendi ilgi ve yeteneklerine uygun olmadığını ifade etmiştir. Alan seçimi konusu öğrencilerin geleceklerine etki eden bir süreç olması nedeniyle bu sürecin okullar tarafından dikkatli bir şekilde planlanması gerekmektedir. Yapılan yanlış seçimler hem öğrenci hem veli hem de ülke ekonomisi açısından olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Üniversiteye hazırlık sürecinde öğrenciler ve ebeveynler arasındaki iletişimin öğrencilerin akademik başarısını ve motivasyonunu etkileyen önemli bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda okul rehberlik servislerinin yapacağı doğru ebeveyn tutumları ile ilgili anne baba eğitimleri, sınav süreci ve ergenlik dönemi ile ilgili bilgilendirmeler, sınav kaygısı ve motivasyon ile ilgili çalışmalar öğrencilerin başarısını arttırabilir. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından özgün programlar geliştirilebilir. Yine bu konuda öğretmenlerin farkındalıklarını arttırmaya yönelik hizmet içi eğitim çalışmaları düzenlenebilir. Öğrencilerin sınav kaygısıyla baş edebilme, sosyal becerilerin geliştirilmesi ve özgüvenin arttırılması ilgili grup rehberlik çalışmaları ve bireysel görüşmeler rehberlik servislerince uygulanabilir.

Bu araştırma kapsamında çekilen belgesel film, betimsel olarak çözümlenebilir bir araçtır. Bu yönüyle alan seçimi konusunda öğrencileri tanımayı sağlayan bir işlevi de yerine getirmektedir. Belgesel film çözümlenerek alternatif bir bireyi tanıma tekniği olarak bu tekniğin nasıl değerlendirilmesi gerektiği gösterilmiştir. Bu araştırma, geçerliği ve güvenilirliği yapılmış bir yöntemi tanıtmayı amaçlamamaktadır. Ev ziyaretleri, otobiyografi vb. gibi geçerliği ve güvenilirliği test edilmesi zor olan alternatif bir yöntemi kültürel araştırmalar perspektifinden tartışmaya açmaktadır. Geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış test ve envanter vb. yanında bu tip alternatif bir yöntemin de bireyi tanıma tekniği olarak nasıl kullanılabileceği gösterilmiştir.

Alan-ders seçimi konusunda bazı öğrencilerin yanlış alan seçtiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin alanını seçmesinde yetkinin sadece veliye ve öğrenciye bırakılması yanlış kararlar alınmasına sebep olmaktadır. Burada öğrencilerin ve velilerin kararlarının yanında, öğretmenlerin kanatları da dikkate alınmalıdır. Resmi mevzuatta bu konuda değişiklikler yapılabilir.

Alan tercihi yapacak bazı öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin farkında olmadığı tespit edilmiştir. Bu konuda rehberlik servislerinin uygulayacağı ilgi ve yetenek envanterleri, temel kabiliyet testleri; öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olabilir. Öğrencilere yönelik mesleki rehberlik çalışmaları anaokulundan liseye kadar düzenli ve sistemli bir şekilde yürütülebilir. Bu konuyla ilgili e-okul tabanlı bir sisteme ihtiyaç bulunmaktadır.

Eğitimde çoğunlukla öğretmenlerin eğitim ve öğretim uygulamalarındaki performanslarını gözlemlenmek, geri bildirim ve değerlendirilmesi için kullanılan video kameralar, öğrencilerin hayatlarının kritik bir döneminde verdikleri alan seçimiyle ilgili önemli bir kararı kayıt altına alabilmek içinde kullanılabilmektedir. Bu kayıtlar, reaktiviteyi azaltan, öznel yargıyı önleyebilen, geri bildirim kaynaklarını artıran bir yöntem olarak okul psikolojik danışmanları için işlevsel bir araca dönüşebilir.

Bir insanın genel olarak hangi özelliklere ne ölçüde sahip olduğunu bilmeye, bireyi tanıma denmektedir. Eğitim sistemleri, bireyi tanımayı da amaçlamaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda rehberlik hizmetleri, bireyler arası farklılıkları ortaya çıkarır, her bir bireyin bu farklılıklarını oluşturan özelliklerini sürekli ve bir bütün halinde geliştirilmesine destek verir (Aktepe, 2005: 21). Okullarda rehberlik servislerinde çalışan okul psikolojik danışmanları, öğrenciler hakkında bilgi toplamak amacıyla bir takım bireyi tanıma araçlarını kullanmaktadır. Sinema teknolojileri bu araştırmada, öğrencilerin herhangi bir konudaki duygu ve düşüncelerini öğrenmek için bir araç olarak kullanılmıştır. Bu yönüyle sinema teknolojileri, eğitim ve öğretimde bireyi tanıma tekniği olarak kullanılabilecek işlevsel bir araçtır. Özellikle video kamera, işitsel ve görsel öğeleri birleştirerek kayda alması, depolaması ve iletmesi açısından pratik bir teknolojidir. Bu kayıtlar, rahatlıkla eğitim öğretimin diğer paydaşlarına (öğretmen, veli, okul idaresi) iletilebilmektedir. Bu araştırmada, özgün, teknolojik ve pratik bir bireyi tanıma tekniğinin tanıtımı da yapılmaktadır.

Kaynakça

- Aktepe, V. (2005). Eğitimde Bireyi Tanımanın Önemi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2), 15-24. <https://kefad.ahievran.edu.tr>
- Atlas, R. S., Pepler, D. J., (1998). Observations Of bullying In The Classroom. The Journal of Educational Research, 92(2), 86-99. doi:10.1080/00220679809597580.
- Blikstad-Balas, M. (2017). Key challenges of using video when investigating social practices in education: contextualization, magnification, and representation. International Journal of Research & Method in Education, 40(5), 511-523. doi:10.1080/1743727X.2016.1181162.
- Calderwood, C., Ackerman, P. L., Conklin, E. M. (2014). What else do college students “do” while studying? An investigation of multitasking. Computers & Education, 75, 19-29. doi:10.1016/j.compedu.2014.02.004.
- Dökmen, Ü., (1992). Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Kuruluşu, Gelişmesi, Çalışmaları, Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Dyke, M., Harding, A., Liddon, S., (2008). How can online observation support the assessment and feedback, on classroom performance, to trainee teachers at a distance and in real time?. Journal of

Further and Higher Education, 32(1), 37-46. doi:10.1080/030098770701781432

Gates, B. (2013). Teachers need real feedback. TED Talks Education. Accessible da: https://www.ted.com/talks/bill_gates_teachers_need_real_feedback.

Kaya, K. (2013). Okul İdarecilerinin Gözüyle Seçmeli Ders Uygulaması. Kesintili On İki Yıllık Zorunlu Eğitim Modelinde Seçmeli Dersler Sempozyumu Tam Metin Kitabı (ss. 40-46). Van: Bizim Büro Basımevi.

Kelecioğlu, H. (2003). Ortaöğretim Başarı Puanlarının Üniversiteye Girişte İki Aşamalı Sınavda Uygulanan ÖYS ÖSS ve Tek Aşamalı Sınavda Uygulanan ÖSS İle İlişkileri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, 70-78. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/7812/102534>

Koçer, S., (2015). Belgesel Filmler Toplumsal Dönüşüme Etki Edebilir Mi? Koalisyon Modeli Ve Benim Çocuğum Örneği. Global Media Journal: Turkish Edition, 5(10), 208-226. <https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr>.

Kulaksızoğlu, A. (2007). Ergenlik Psikolojisi. (9. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kuzgun, Y. (2000). Meslek Danışmanlığı Kuramlar Uygulamalar. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Küçükahmet, L. (2002). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme (13. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Külahçı, Ş. (1994). Mikro Öğretimde Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Deneyimi. Eğitim ve Bilim. TED, 91,18. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5899>.

Lee, D., Arthur, I. T., Morrone, A. S., (2017). Using video surveillance footage to support validity of self-reported classroom data. International Journal of Research & Method in Education, 40(2), 154-180. doi:10.1080/1743727X.2015.1075496.

Liang, J. (2015). Live video classroom observation: an effective approach to reducing reactivity in collecting observational information for teacher professional development. Journal of Education for Teaching, 41(3), 235-253. doi:10.1080/02607476.2015.1045314.

Memduhoğlu, H. B., Mazlum, M., Seçmeli Ders Uygulamasının Sosyal ve Pedagojik Temelleri ve Yanımları. Kesintili On İki Yıllık Zorunlu Eğitim Modelinde Seçmeli Dersler Sempozyumu Tam Metin Kitabı (ss. 51-61). Van: Bizim Büro Basımevi.

Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/20161748_MYLLY_EYYT, Erişim Tarihi: 20.12.2019.

Noeth, R. J., Engen, H. B., Noeth, P. E., (1984). Making career decisions: A self-report of factors that help high school students. The Vocational Guidance Quarterly. 32,240-48. doi: 10.1002/j.2164-585X.1984.tb01587.x.

Özyürek, R., Atıcı, M. K., (2016). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi kararlarında kendilerine yardım eden kaynakların belirlenmesi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2(17). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21437/229869>.

Pickering, A. J., Blum, A. G., Breiman, R. F., Ram, P. K., Davis, J., (2014). Video surveillance captures student hand hygiene behavior, reactivity to observation, and peer influence in Kenyan primary schools. PloS one, 9(3), e92571. doi:10.1371/journal.pone0092571.

Randahl, G. J., Hansen, J. I., Haverkamp, B. E., (1993). Instrumental behaviors following test administration and interpretation: Exploration validity of the Strong Interest Inventory. Journal of Counseling and Development. 71,435-440. doi:10.1002/j.1556-6676.1993.tb02661.x.

Telman, C. (2002). Başarıya Giden Yolda Meslek Seçimi. (2. Basım). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Tomczyk, Ł. (2018). Digital competences of parents in the matter of electronic threats. In SHS Web of Conferences (Vol. 48, p. 01004). EDP Sciences. doi:10.1051/shsconf/20184801004.

Vurucu, F. (2010). Meslek Lisesi Öğrencilerinin Meslek Seçimi Yeterliliği Ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Yeditepe Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Yıldırım, A., Şimşek, H., (2000). Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.